

שישראלים פגשוהו בכינוסים בינלאומיים שונים באירופה), סעיד חמאמי ושניים שלושה אחרים.

כאיש פוליטי מובהק, הוצב חמאמי בתפקיד חשוב באש"ף. מזה כמה שנים הוא מייצג את אש"ף בלונדון — שגריר בלתי־רשמי של ממשלה פלסטינית שעדיין לא הוקמה רשמית.

בבירה הכריזתית נהנה חמאמי מפופולריות מפתיעה. הוא רחש לו במהרה חוג נרחב מאד של ידידים בקרב ציבור העיתונאים והמדינאים. הגבר בן ה־34, בעל ההופעה הנאה, השיער השחור העיניים החומות, מעורר אהדה אוטומטית בלב הבריטים בשל רצינותו, סיגנונו התרבותי, שפתו המאופקת, האנגלית הטובה השגורה בפיו, צניעותו האישית ומסירותו המוחלטת לעניין שאותו הוא משרת.

כימעט מכיל הבחינות האלה, יש יחס הפוך לשגריר הישראלי, גרועון רפאלי, שהוא בלתי־פופולרי ביותר אצל הבריטים, הסבורים שהוא נוקשה, שחצן ויהיר.

לא פעם ניצל חמאמי את מעמדו האישי בלונדון כדי לעזור לאחרים. כך, כאשר הגיע הבישופ מקאריסין כפליט ללונדון, אחרי הדחתו, היה זה סעיד חמאמי הפלסטיני שהשתדל כי יקבלוהו ברוב כבוד בבירה הבריטית.

הדיפלומטים הערבים חלקו על פעולתו זו, מכיוון שלא ראו בה תועלת לערבים. אולם חמאמי אמר בפשטות: "אני פליט. אני יודע מה זה להיות פליט. אני עוזר למאקאריסין, מפני שהוא פליט."

כמו כל ערבי וכל יהודי שמישפחתו גרה בארץ בימי התורכים, ספג מילדות סיפורייזוועה על השילטון התורכי. גם משום כך עזר למאקאריסין. עתה, כשחזר מאקאריסין לכס השילטון בחלק היווני של האי השכן, נסתבר כי פעולת חמאמי היתה גם נכונה מבחינה מדינית.

יתכן שהיחס החיובי לחמאמי מושפע לא מעט גם מן האהדה המסורתית שרווחים הבריטים ל"אנדרדוג", הכלב ושמתחת. הם זוכרים כי חמאמי נשאר בלונדון, חשוף להתנקשות בחייו, בשעה שעמיתיו, נציגי אש"ף ברומא ופאריס, נורו ונהרגו בפצצות מתחכמות.

אך בעיקר ככש חמאמי את לב הבריטים בהשקפותיו. האנגלים אוהבים אנשים סבורים, ופעיד חמאמי הוא אדם סביר מאד.

חברת בוישרד אמ"ן

מן רב לפני שהגיע ללונדון, בעודו ממלא את תפקידו בתנועת פתח בירדן, נבטו בלבו של חמאמי כמה אמיתות שהיו או בלתי־מקובלות.

הוא התחיל להתמחות במציאות הישראלית, ללמוד בסקרנות גוברת את ההיסטוריה של המדינה שגירשה אותו מבתו. הוא לא הפך אהוד ישראלי, ולא השלים עם תורת ציונות. אך הוא הגיע למסקנה כי ישראל היא מציאות, שאי־אפשר לסלקה אלא במחיר נורא.

המציאות, בעיני חמאמי, היא שיש בארץ שתי יהודות לאומיות,

חמאמי (עם הזיכרנים הצעירים) בכריזתו, 1975

חשוף להתנקשות בחיים

ישראלית־יהודית ופלסטינית־ערבית, שאין להן ברירה אלא להכיר זו בקיומה של זו. ההסדר יכוד לבוא רק ביניהן לבין עצמן, ללא התערבות רבה. הסדר זה יכול, במציאות של ימינו, להתבסס רק על דריקום של מדינה ישראלית ומדינה פלסטינית, זו לצד זו.

באותו זמן נודע לחמאמי כי קיימים בישראל אנשים הדוגלים בפיתרון דומה. באחד ימים, במישרד המדיעין הירדני, ראה עיתון ערבי מישראל. היה זה גליון של האדה "אל־עאלם, המהדורה הערבית של העולם הזה, שהופיעה אז. הגליון הכיל מיכתב גלוי יאסר עראפאת, וכך נוכח חמאמי לדעת כי יש ישראלים שאינם פוסלים הידברות עם אש"ף, לשם השגת שלום."

חמאמי לא הסתיר את דעותיו בתוך פתח. הוא הטיף להן בגלוי — באוזני חבריו, באוזני פעילי אש"ף ואף באוזני יאסר עראפאת עצמו. עראפאת הקשיב, לא הגיב ולא זלל. מעולם לא ניתנה הוראה לחמאמי לשנות את דעותיו, או לגנון.

להיפך, עליותו של חמאמי בקרב התנועה התקדמה במהירות. הוא נבחר למרעצה לאומית הפלסטינית, הפרלמנט של המדינה־הפלסטינית־בדרך, והושלה עליו השליחות חשובה ללונדון — שליחות שהבטיחה כי תהיה תהודה מירבית לדעותיו.

כלפי חוץ נודעו דעותיו של חמאמי לראשונה בנובמבר 1973, זמן קצר אחרי מילחמת יום־הכיפורים. העיתון רב־ההיקף ביותר בבריטניה, טיימס, פירסם שני מאמרים שלו, הם קרא לראשונה בגלוי לשיתוף אש"ף בתהליך להשגת השלום. תוך הכרה הדדית ישראלית־פלסטינית.

בישראל עוררו מאמרים אלה תגובה מינימלית. בחוגים מדיניים יתה התגובה: מי זה חמאמי? סתם אחד המשמיע דיעות פרטיות.

לחמאמי עצמו היתה תשובה פשוטה לעיתונאים הבריטיים, ששאלו אם הוא מבטא (המשך בעמוד 36)

* המיכתב של אורי אבנרי לעראפאת הופיע בעולם הזה (1655) ב־1969.

אלים רוצה הביתה

התחתן עם נערה בת 17, פרצה בצחוק פרוע: "בתולה, את? זה מה שהוא חיפש כל החיים!"

אחרי להקת הנח"ל הופיעה אליס בר מועדון־התיאטרון החיפאי, בתוכנית שנקרא ראה רגל אחת באוויר, אותה תוכנית, לכאורה לא־חשובה, תופסת מקום חשוב מאד בכרטיס־הביקור של אליס בונדפילד, הנשלח לכל סוכני השחקנים בהוליווד, שם היא מתגוררת כיום; ולו רק בגלל העובדה הפעוטה שביים אותה חיים טופול, מצליחן־הייצוא מיספר אחד של ישראל, כיום מספרת אליס כי עסקה הרבה בדוגמנות, והנחתה תצוגות־אופנה ומופעי אמנים זרים, כגון מופעו של הזמר האי־טלקי שהיה פופולארי בשעתו, מארינו מריני, ואז היא מגיעה לדבר המסעיר, והחשוב ביותר, שקרה לה בחייה, הוא קרה בגיל 23, כשהיתה בשיא יופייה, ושמך היה אדי קאלברט, אמן התצורה הנודע שהגיע אז לישראל לסידרת הופעות. העובדה שהוא היה גדול עליה ב־20 שנה לא שינתה הרבה. למן הרגע שבו נעץ קאלברט את עיניו באליס היפה, החל קופידון מקפץ לו בין ליבותיהם. אליס אוהבת להיזכר בימים הטובים ההם. בחדרה שבמלון דן, שם היא מת-

ל קוראי "העולם הזה" של שנות החמישים־שישים היא מוכרת היטב. צעירה יפהפייה ושפאנית, בלונדית חטור בה בעלת חיוך מלבב, שסיפקה אינסוף בדיעות פיקנטיות.

אליס בונדפילד נולדה בתל־אביב לפני 38 שנים, לפי עדותה, לאם ממוצא אנגלי ולאב ממוצא גרמני. מיום שעמדה על דעתה סיפרו לה שהיא יפה, והצעות תכופות בראי עודדו אותה להסכים.

בתל־אביב של שנות החמישים היא היתה תופעה מהממת. הבלונדית הקטנה, בעלת הגוף המושך, שיחקה אותה בסיגנון חוצלארצי מובהק. למן ההתחלה החליטה ללכת על מה שחנן אותה הטבע. עוד לפני שהתגיסה נבחרה כסגנית מלכת־המים וכחביבת הקהל בתחרות מלכת־היופי הארצית. היא התגיסה לצה"ל, שירתה עם יהורם גאון ואריק איינשטיין בלהקת הנח"ל, והשתתפה בתוכנית לא לצאת חן הכלים שביים אורי זוהר. כוכבת הלהקה היתה השחקנית עליזה רוזן. כששמעה כי הבמאי שלה, אורי זוהר, הפך יהודי ירא־שמים ותושב קבוע של ישיבה בבני־ברק, הדרתה בחיך מבייש שאריק איינשטיין היה משגע כבר אז, כשהיתה חיילת ב־להקה צבאית, וכשסיפרו לה שיהורם גאון